2011
Tardor
71

el Llombo

PVP: 2 euros
Excepte socis, gratis

reivindicació / cultura

9 d'Octubre

La festa dels valencians

La festa al Llombo

Edita l'Associació de Veïns El Llombo. Ontinyent. Any XXI. Segona Època.

María Nadal
12.000 dies
sense complir la seua última voluntat

Roberto Conejero
3.000 dies
sense justícia

TV3
200 dies
de censura informativa

Enguany, una remor corria pels carrers del barri: “No hi ha festes”, “no hi ha diners” … Les paraules corren i sempre hi ha algú que està alerta.

Però, això va ser i era un grup de gent que sentint aquests comentaris va pensar que això no estava bé, que les festes d’aquest barri tenen un sabor especial, diferent, que fa goig sentir les xirimites pel carrer i veure les senyeres als balcons. I com no fer festa? Amb la de coses que estan passant pels nostres carrers i places! Amb la de gent disposta a moure’s i treballar perquè sí, perquè la vida són quatre dies i hem de fer força perquè no ens l’amarguen, perquè les coses poden canviar, és més: han de canviar, és necessari que canvien… Que no hi ha diners? Tirem de les ganes de la gent per compartir, per crear, per lluitar, per riure, per conviure, per ser més forts, per estar més sans, “perquè vull”, que diria un il·lustre alcoià i tot això i allò, xe, que “ja no ens alimenten molles, ja volem el pa sencer…”.

Ostres, t’imagines que aprenem a viure sense diners i recuperem les relacions humanes i eixim al carrer i parem la televisió?

Per unes festes populars, obertes i participatives!

Hi ha festa del barri

En diverses ocasions al llarg de l'any hem anunciat que enguany la festa estava en perill. És més, havíem dit que no hi hauria.

A la dificultat de trobar gent que s'hi involucrara i col·labora en al seu organització, es va afegir la circumstància –dramàtica– de la "denegació" per part de l'anterior Corporació municipal, de tota la subvenció a que teníem dret i que veníem rebent des de els inicis de l'Associació. Una decisió que creguem injusta, per què en el seu dia vam dir –des de el Llombo–, que si l'economia municipal anava malament, devien retallar-se totes les subvencions. No es van retallar, però al mínim error en la presentació de la documentació, alguns es van quedar sense subvenció. El Llombo entre ells. Una circumstància que no havia passat mai tractant-se d'una associació de veïns; i no va valdre de res seguir presentant papers i entrevistant-se amb la regidora María Abad. La resposta va ser sempre la mateixa: "No pot ser".

No cal dir, que a demés de la gran quantitat de gent que es necessita per organitzar unes festes, la major despesa econòmica per a l'associació era la preparació de la festa, i per tant…

A mesura que la notícia anava fent-se pública, la gent pel carrer seguia preguntant-nos: "Com pot ser que enguany no hi haja festes?". I es resistia a acceptar la situació.

Quan ja pareixia que tot estava perdut, ha anat apareixent gent, disposada a treballar per traure endavant les festes del 2011 d'una forma desinteressada.

I les festes seran una realitat.

Seran les festes d'un temps nou. Tindrem Ruta de la tapa, Exposició, Nit de rok, sopar al Barranquet, Matinal infantil, Fira de intercanvi, Dansà popular, etc.

Unes festes que hauran segut una realitat gràcies a col·lectius com: Comerciants del barri, Comboi Solidari, Comboi Verd, ACPV, Grup Scout, Plataforma Alta tensió, l'Escoleta del Llombo, AMO, Meruts...

A tots ells, moltes gràcies.

D'Extensió a Campus

Des de fa alguns mesos, podríem afirmar sense por a equivocar-nos, que les úniques notícies positives que ens depara l'actualitat en relació a la nostra ciutat van indefectiblement lligades a l'Extensió Universitària.

Quan totes aquelles desitjades inversions, que ens van prometre a "bombo i platillo" els polítics de torn en la passada campanya electoral, com: els accessos al nou hospital, la construcció del nou hospital, el pont de Sant Vicent, la rotonda de Torrefiel, la millora del ferrocarril Xàtiva-Alcoi, les cadires per a l'Echegaray, les ajudes per al Palau, etc., van desfent-se com un tarrosset de sucre dins d'un café.

I, quan el comerç local no despega, ni la indústria tampoc, són molt d'agrair les notícies que van arribant-nos de l'Extensió Universitària. Per què Ontinyent està fart de polítics mentiders i promeses incomplides.

En un temps tan dolent com el que estem passant, és bona la implicació de la Universitat de València en la seua aposta por Ontinyent, com bé va dir seu rector Esteban Morcillo davant de membres de la fundació universitària, claustre, alumnes i diversos col·lectius de la localitat, en la sala Gomis de Caixa Ontinyent..

L'Extensió Universitària sembla que és la única que està disposada a apostar per Ontinyent, però apostar de veritat.

I està disposada a invertir uns 3 milions d'euros, en la construcció de nous aularis en l'edifici Lluís Vives, a més de fer-se càrrec de les despeses de personal i manteniment de l'edifici, i damunt està estudiant introduir una nova carrera en Ontinyent.

Per això, Ontinyent te que apostar fort per la Universitat. És com si diguerem, l'últim tren. I que no podem perdre.

Com tots els anys, hi haurà loteria de Nadal. Durant el mes de novembre, de 19 a 20:30 hores, em podreu comprar al local social el Llombo

L'Associació de Veïns el Llombo vol donar les gràcies a tots els grups i persones que organitzen la festa del 9 d'Octubre

Edita: Associació de Veïns el Llombo. Carrer Jaume I, 7-baix Ontinyent (La Vall d'Albaida) CIF: G-46979183 Registre Generalitat Valenciana 4746, Secció 1a

Registre Ajuntament d'Ontinyent, núm. 72 Any XXI, Segona Època, núm. 71. Tardor 2011 Exemplar Gratuït Dipòsit legal: V-503-1993

Nota: L'opinió de l'Associació de Veïns el Llombo d'Ontinyent es manifesta en l'Editorial i en els seus articles signats des de la Redacció. La resta ho són a títol personal, siguen coincidents o no amb el parer de l'Associació.

Amb la col·laboració de la **Conselleria d'Educació** de la **Generalitat Valenciana**

DIRECCIÓ GENERAL D'ORDENACIÓ I INNOVACIÓ EDUCATIVA I POLÍTICA LINGÜÍSTICA

Hi haura festa

REDACCIÓ

Finalment, hi haurà festa. Malgrat haver-nos deixat sense subvenció l'anterior govern municipal, malgrat estar cansada la comissió que s'encarregava d'organitzar els actes, i malgrat estar damunt, pràcticament, del 9 d'Octubre, hi haura festa, també enguany.

La bona notícia ha estat possible gràcies a una sèrie de grups de gent que s'han involucrat desinteressadament. Així, se li ha pegat la volta al calcetí, és a dir, que pràcticament són tots actes nous i els vells s'han arraconat, i es fa festa sense diners.

Al respecte, podem dir des de l'Associació de Veïns, que el retall és, per a enguany, d'un 90 o 95% del pressupost habitual.

Com es pot fer festa sense diners? La millor manera serà arrimar-se pel Llombo per comprovar-ho els dies 7, 8 i 9 d'octubre. Així les coses, en aquest punt, hi ha que donar les gràcies a tots aquells que fan possible que la festa dels valencians segueisca sent una realitat. Des del col·lectiu Comboi, al de Comboi Solidari, als Meruts i al CRIS, passat per ACPV, l'Associació AMO, els comerciants del barri, el col·lectiu Contra l'Alta Tensió, Comboi Verd, el Grup Scout Ontinyent, l'Escoleta, l'AMPA de l'Escoleta...

Activitat Estellés

Redacció

Vicent Andrés Estellés fou un gran poeta, escriptor i periodista valencià. Nascut el 4 de setembre de 1924 a Burjassot, i mort en la primavera de 1993, a València, des de l'any passat, al final de l'estiu, es fan una sèrie de activitats Estellés en defensa de la llengua.

El Llombo és suma a aquests esdeveniments, i organitza la lectura de diferents passatges d'obres d'Estellés, en diferents punts del barri, acompanyats per tabals i xirimites, el proper 9 d'Octubre.

EXPOSICIÓ

Del verd al gris

de FELIPE JURADO REVERT

del 7 al 17 d'octubre de 2011

Inauguració:
divendres, dia 7 d'octubre de 2011
a les 7 de la vesprada
al local social el Llombo
Hi haurà un vi d'honor

Horari d'obertura:
Matins, de 10 a 13 hores
Vesprades, de 4 a 7 hores
Dissabtes, de 11 a 13 hores

Organitza i patrocina:

Crònica d'un Ple

Redacció

El divendres dia 1 de juliol es va constituir el nou Ajuntament. Va ser un Ple que va despertar molta expectació, i sincerament crec que no va decepcionar a ningú. En el carrer gent manifestant-se amb cartells de crítica a la classe política, de indignats i en contra de l'alta tensió; un jove amb un vestit plantat a la porta de l'Ajuntament i, com no, la força pública per garantir l'ordre. I dins l'Ajuntament, els accessos i el saló de Plens abarrotat de gent: familiars, amics, autoritats provincials, alcaldes de la comarca, representants de partits, d'entitats cíviques i empresarials. Uns, aplaudint les intervencions dels seus; altres ,que no aplaudien a ningú, per no ser identificats, i de tant en tant, algun mormoll que inundava el recinte, i també s'escoltava algun que altre crit dels *hooligan* de rigor: *"guapo"*, d'un costat; i "s'heu cagat damunt", de l'altre.

Però es van veure més detalls. Des de el president de la mesa d'edat, que va proclamar alcalde a Jorge Rodríguez d'un poble que no existeix: Alcalde de Onteniente –en un Ple de constitució–. I un altre detall que no s'havia vist mai, com per exemple la no assistència d'un regidor, –al que s'havia promocionat molt– a fer el jurament o promesa i arreplegar l'acta de regidor, donant peu a les més diverses interpretacions.

De la intervenció del líders del diversos grups, es poden traure diverses lectures.

Manolo Ruiz va ser crític amb la forma de fer política dels dos partits majoritaris, acusant-los de seguir les directrius de Madrid. Recolzava la candidatura de Jorge Rodríguez, però sense donar-li cap xec en blanc.

Josep Francés també va criticar la conducta del dos partits majoritaris, que ignoraven la realitat valenciana. Entrava en l'equip de govern municipal, per que havien aconseguit acords programàtics, comprometent-se a lluitar pel valencià, el deute històric i una política més valenciana.

Jorge Rodríguez, ja com alcalde, va ser més conciliador i va reclamar el suport de tots per traure a Ontinyent de la crisi.

He deixat per al final al grup que ha quedat com oposició. La intervenció de Lina Insa també va ser previsible. Lluny de reconèixer que, possiblement, alguna cosa no havia fet be, no va fer cap autocrítica a la seua gestió al llarg dels quatre darrers anys. Més be al contrari, va ser la Lina Insa sempre cabrejada, culpant a tots de tot i pintant un futur per a Ontinyent molt negre, ja que de nou tornava el "tripartito". Una paraula que va repetir massa vegades i que no va presagiar una oposició tranquil·la, que és el que Ontinyent necessitava.

María Nadal
12.000 dies
sense complir la seua última voluntat

Roberto Conejero
3.000 dies
sense justícia

TV3
200 dies
de censura informativa

Sopar del soci

Redacció

El passat dissabte 11 de juny, va tindre lloc el sopar del soci. Un sopar que en diverses ocasions havíem intentat recuperar, per què pensàvem que era una forma de fer veïnat, però finalment desistíem.
No cal dir que el resultat ha segut molt gratificant per a nosaltres i creguem que també per a tots el que van assistir.

Va ser una agradable vetllada, en un entorn tranquil com és el tram comprés entre el parc del Llombo i el Col·legi Públic Lluís Vives, on es vam reunir 90 veïns a sopar de "sobaquillo".

Aprofitant el sopar, es va fer una crida als veïns per tal de traure endavant la festa del 9 d'Octubre.

Volem fer una menció especial a Isidoro Horcas, gerent de l'acadèmia de ball Dancing, que es va encarregar d'amenitzar-nos musicalment el sopar sense cobrar-nos res.

Adéu, Elías Sánchez

Redacció

El dia 23 de juny moria Elías Sánchez. Elías era un carismàtic dirigent-fundador de l'Associació de Minusvàlits d'Ontinyent (AMO); però més que un dirigent, va ser l'ànima d'AMO.

Baix la seua aparença fràgil, existia una personalitat avasallora i reivindicativa amb els problemes que afectaven al col·lectiu de minusvàlits, lluitant amb fermesa, per que feren tots els llocs accessibles.

Si la nostra ciutat és hui en dia un poc més acollidora amb la gent que te problemes de mobilitat, sense cap dubte, és en part gràcies a Elías, ja que va ser ell el que es va posar el capdavant del col·lectiu fa més de dos dècades, per demanar una societat més justa, i convèncer-nos, que algun dia, tots podíem ser minusvàlits.

Un veí als núvols

Redacció

A començament del mes de juliol ens va visitar a l'Associació el nostre paisà Paco Ferrero Vicedo. El motiu no era altre que informar-nos de que anava a formar part d'una expedició, que sortiria a principi d'agost, amb destí a Àsia, per a escalar la muntanya Mamostong Kangri, d'una altitud de 7.516, situat entre Pakistan, l'Índia i Xina. Un cim que soles havia segut escalat dues vegades. El motiu de la visita va ser molt simpàtic; volia alguna cosa per deixar "allà dalt", i que quedara constància que un ciutadà "del Llombo" havia estat en aquell punt del planeta. Li vam agrair el detall, i vam quedar que en tornar organitzaríem una conferència-col·loqui al voltant de l'expedició.

ANGLE OBERT

El valencià "contra les cordes"

GASPAR CONEJERO MARTÍNEZ

He utilitzat aquesta expressió pròpia de la boxa perquè quan un boxejador està a punt del K O, eixa és la sensació que tinc en el que respecta a la nostra llengua.

El passat dia 21 de juny va ser un de tants dies que, de matí, vaig acudir a la piscina municipal. En va cridar l'atenció la gran quantitat de xiquets que hi havia amb una edat que rondaria els cinc anys; devien de ser escolars, per què tots ells anaven amb una samarreta blanca. Era agradable estar rodejat de tants xiquets i xiquetes veien com jugaven i poc després amb la gana que es menjaven l'entrepà.

Però el que realment en va cridar l'atenció va ser, que en escoltar-los parlar, en va semblar estar en Albacete o Múrcia. Parlaven en castellà, i les mestres també es dirigien a ells en castellà. Per un moment vaig pensar que era una excursió que havia vingut de fora, però quant en vaig fixar un cop més en vaig donar compte, per l'escut que portaven en la samarreta, que no eren forasters: pertanyien a un col·legi concertat de la nostra ciutat. Les mestres seguien donant instruccions en castellà: *"venga, todos a comer"*, i ells seguien contestant i jugant amb la mateixa llengua. De tant en tant, a algun xiquet se li escapava una paraula en valencià, rectificant al instant. Evidentment, vaig sentir una sensació estranya; i com no, en va vindre al cap, aquella frase tant utilitzada fa cinquanta anys de: *"hábleme en cristiano"*, quan tots sabem que Jesucrist no parlava precisament en castellà, sinó en arameu.

He dit que la situació en va parèixer entranya, però vull matisar que més que estranya en va parèixer ridícula: xiquets de cinc anys d'Ontinyent i en Ontinyent, jugant tots en castellà. Era pura casualitat o era per imposició? Parlen en valencià dins del col·legi?

Per què els xiquets són els primers que trenquen les barreres idiomàtiques, i bastant freqüent es donen casos de xiquets que parlen idiomes diferents, i al moment estan jugant junts i sembla que s'entenen.

A més a més, havia llegit en algun lloc, que les normes pedagògiques diuen que als xiquets xicotets hi ha que educar-los conforme juguen, o siga en la llengua materna, i a partir d'ací, anar introduint-los en noves llengües, mai al contrari.

Però aquest no és el cas del col·legi concertat, on sembla que el valencià ha segut desterrat i que segurament es justificarà amb criteris acadèmics, en nom d'una "millor educació" per al xiquet. De cop, hem tornat a aquells anys en que parlar en valencià era de *"gente de pueblo"* (per no dir de *"paletos"*) i en castellà de *"gente bien"*. En fi, coses dels valencians.

CURT DE VISTA

Celestial o terrenal?

GUILLEM LLIN

Com visc al Llombo, de tant en tant tinc en la bústia una fulla parroquial de Santa Maria. L'última, en portada va un decret de Carlos Osoro, que segons tinc entés és l'arquebisbe de València. Li vaig pegar la volta a la fulla, i en la contraportada hi havia una foto del capellà amb el mateix decret i cara de felicitat. Ostres! Que l'arquebisbe ha signat un document perquè l'herència de les *Senyoretes de Nadal* torne al poble! em vaig il·lusionar. A la fi, els mandamasos de la cosa han segut sensibles a l'última voluntat de María Nadal i volen estar en pau amb Deu i, per això, han decidit tornar al poble d'Ontinyent el que és del poble d'Ontinyent. Però no. Quan vaig agafar una lupa per llegir-ho bé, resulta que la parafernàlia no és per ningun bé terrenal, sinó espiritual. La celebració d'un any marià en la parròquia. El que no entenc és perquè si són espirituals i seu regne no és d'aquest món, els agraden tant els bens terrenals. Com l'herència.

A dreta i esquerra

Quina política d'Ontinyent va acabar les passades festes de Moros i Cristians tenint en les mans dos monyons, com a conseqüència d'haver-se menjat les ungles i els dits, veient la proliferació de càrrecs importants que van vindre? La ministra de Sanitat, Leire Pajín; el president de la Generalitat, Alberto Fabra; el ministre d'Educació, Ángel Gabilondo...

Qui va ser la representant d'una associació de veïns que en la visita del ministre d'Educació, Ángel Gabilondo, les passades festes de Moros i Cristians, no solament no sabia de què era ministre si no què, a més a més, va tindre el pèssim detall, o la ignorància, de preguntar-li-ho al propi Gabilondo, tirant per terra la seua associació de veïns i el món ciutadà d'Ontinyent?

Carta al cel

L'eminència i reverendíssima monsenyor Agustín García Gasco va morir el passat 2 de maig, a Roma

Eminència reverendíssima monsenyor Agustín García Gasco:

El dilluns 2 de maig tots els mitjans de comunicació es feien ressò de la seua mort a causa d'un infart. Una notícia fou impactant per inesperada, i per què es va produir en Roma, el diumenge dia 1 de maig, en plenes jornades de beatificació del papa Joan Pau II.

Segurament sent vostè cardenal, estant en Roma, en la beatificació d'un papa amb el que va coincidir durant la seua etapa com arquebisbe de València, i que va ser qui el va pujar a vostè a la cúria cardenalícia, no és difícil pensar que al moment de morir-se ja estaria assegut junt al Pare Etern, màxima aspiració de qualsevol catòlic.

És per això que m'he decidit a enviar-li aquest escrit, al cel, convençut que des de la nova dimensió en que vostè es troba, on les misèries humanes ja no tenen lloc, pot ser siga comprensiu amb el contingut d'aquest escrit.

Soc un veí d'Ontinyent, una ciutat que actualment s'ho està passant molt malament. En el seu dia, quan vostè era arquebisbe de la diòcesis valenciana, a la que pertany Ontinyent, una veïna nostra, donya María Nadal Guerrero, va deixar part de la seua immensa fortuna, a tres entitats de la nostra ciutat: la parròquia de Santa Maria, a la casa d'exercicis de Santa Anna i a Càrites. Una herència per la que va lluitar molt un altre ciutadà exemplar d'Ontinyent, el bisbe Teodor, i que segons algunes fonts, va minar la seua salut.

Incomprensiblement, quant per fi van arribar a Ontinyent els prop de quatre mil milions de les antigues pessetes, el rector de Santa María, Fernando Cremades, en lloc de dipositar-los en una entitat d'ací i fer les fundacions que calguera per administrar els diner amb llum i taquígrafs, incomprensiblement dic, li els va donar a vostè. I des de aquell dia, res s'ha sabut del diners. El Sr. Cremades va ser traslladat a una altra localitat, i al poc temps vostè va ser nomenat cardenal.

Vostè en la sua etapa d'arquebisbe, no va ser receptiu a cap de les peticions que des de Ontinyent es van dur a terme per a que els diners tornaren on no devien d'haver eixit mai, o siga a Ontinyent.

Una postura que la ciutadania d'ací ni compren ni accepta, com s'ha posat de manifest en la gran quantitat d'articles publicats al voltant de l'herència Nadal, a la que va seguir una campanya d'arreplegada de signatures, iniciada per catòlics practicants, i que curiosament, no han tingut una resposta positiva per part de l'arquebisbat. Una situació que té totes les possibilitats de seguir, ja que el que devia ser el principal impulsor de que els diners de l'herència Nadal tornaren a Ontinyent (el rector de la Vila), diu que "tot està bé".

Abans he dit que "res s'ha sabut de l'herència", bé, alguna cosa si se sap, ja que de tant en tant, arriba algun diner per fer alguna "coseta" puntual, o es fa una inversió en... terme d'Albaida. Uns diners que en tot cas, no arriben a ser ni els interessos que el capital genera en un any!

Supose, senyor García Gasco, que ja haurà parlat amb donya María i amb el bisbe Teodor, que segur ells si estan en el cel, i ja li hauran fet veure el seu error.

Per això m'he decidit escriure-li. Per que des de "dalt", li envie alguna senyal al seu successor Carlos Osoro, per que faça el possible i que s'acompleix-ca la voluntat de María Nadal Guerrero, i els diners tornen a Ontinyent.

Una decisió que a més de justa, seria ben rebuda per la ciutadania i els catòlics d'Ontinyent.

Un veí d'Ontinyent

Les conilleres

Vista de la conillera de Sant Esteve

Paco Garrido

Les conilleres són una construcció de caràcter agrícola, típica en el món rural. Es formava amb pedres que retrobaven on es feien tasques agrícoles i els llauradors les deixaven en llocs que no pogueren molestar. Durant anys, els munts de pedres sense cap de sujecció anaven tenint unes considerables dimensions, en forma rectangular, quadrangular o circular, i sense adonar-se'n aquestes construccions oferien protecció a moltes especies d'animals.

Sense dubte, aquestes formacions van donar forma al que actualment coneixem com a conilleres, vedrunes o en castellà "majano".

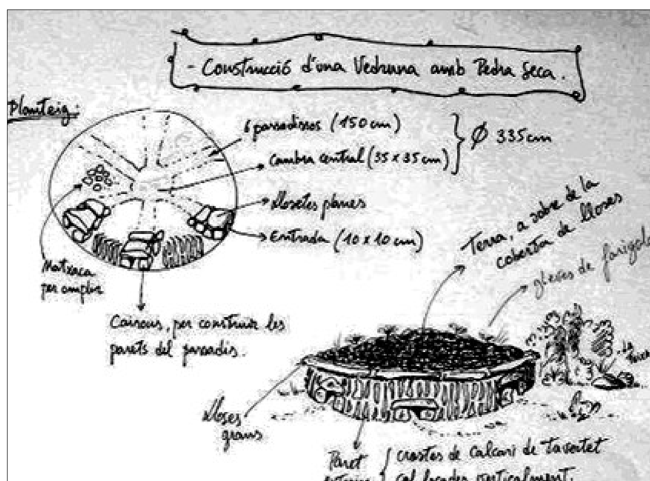
El conill ha segut una peça clau cinegèticament parlant. És el principal ingredient de la dieta de tots depredadors carnívors que habiten en els nostres boscos (aus rapinyaires diürnes i nocturnes, xicotes carnívors, i el propi home com a caçador).

Tots ells disputaven l'apreciada pressa, però sempre regits per les regles del joc que impera en la cadena de l'ecosistema, cadascú en el seu esglaó tròfic que li corresponia.

Per causa de la mixomatosis i la malaltia vírica hemorràgica, junt a la caça intensiva de l'home, l'expansió demogràfica, l'aparició de gats domèstics assilvestrats o gossos abandonats, el conill va desaparèixer pràcticament en moltes zones del nostre territori. Els seus depredadors, entre ells el ser humà, van optat per caçar altres especies i per tant van pagat les conseqüències, passant a reemplaçar la dieta o la practica cinegètica que ocupava el conill. Com aquestes especies no tenen la mateixa capacitat reproductora que el nostre protagonista, molts depredadors van passar a competir amb l'home i amb la poca caça que quedava. Açò va fer que entraren en competència directa amb ell (amb qui, l'home o el conill?), que els considerava bestioles en contra dels seus interessos. Molts d'ells quasi han desaparegut i formen part de l'historia de la fauna de les nostres comarques.

Per aquest motiu —el tindre en el moment una mentalitat errònia—, l'home va voler donar solució a un desequilibri creat pel mateix egoisme humà. I per això en alguns llocs concrets es van construir les conilleres, per a poder donar una mica de protecció i facilitar la seua reproducció.

Conillera al Pla de Simes i gràfic de realització d'una conillera

Per a la construcció calia buscar un sòl especialment pedregós (que no fora òptim per a l'excavació de caus) i la carència de matolls. S'anomenen construccions en pedra seca, i d'una alçada d'un metre. Cal dir que la seua funció cinegètica és molt important.

CONSTRUCCIÓ DE LA CONILLERA

Abans, cal localitzar una zona herbàcia oberta, per a incidir el mínim possible en el terreny.

1er. Aclarida de la vegetació.

—Aclarida forestal selectiva, respectant els arbres i arbustos, per afavorir la diversitat vegetal i esporgar les branques més baixes dels arbres per facilitar el seu creixement i, en tot moment, vetllant per conservar la vegetació herbàcia existent.

—Les restes vegetals es van apilant estratègicament per a crear refugis per a la fauna existent (micromamifers o insectes).

2on. Preparació del terreny.

—Amb la retirada dels arbustos rebutjats i amb aixades, es va allisant i homogeneïtzant el terreny.

—El material per a la construcció, s'obté del munt de pedres acumulats en el passat, quan es conreava la zona. En aquets munts ens trobarem pedres de diferents formes i dimensions de les quals cadascuna té la seua funció. Tenim que tenir en compte, que per a portar endavant la feina es necessari abans de res, l'existència de material no molt lluny de l'emplaçament.

3er. Plantejament.

—El disseny de la conillera que habitualment trobarem a les nostres serres és de forma circular, entre 3 i 4 metres de diàmetre, amb sis o cinc entrades i 3–4 cambres de cria comunicades entre elles per passadissos. El diàmetre dels passadissos com a màxim de 20 cm. i les cambres tenen forma esfèrica d'uns 40 o 60 cm. de diàmetre.

—Abans de col·locar cap pedra es dibuixa, sobre el terreny les dimensions reals del projecte.

4t. La construcció.

—Es realitza de manera manual, utilitzant tècniques pròpies de la pedra seca, aprofitant els materials recol·lectats en les proximitats, per assegurar una integració quasi perfecta de l'estructura en el paisatge, evitant d'utilització de materials aliens al medi (ciment, formigó, teules, uralites...).

—Primerament es construeix les entrades, els laterals, els passadissos i cambres amb les pedres més voluminoses i van cobrint-se amb lloses.

—Posteriorment es va construir la paret exterior amb lloses xicotetes.

—Una vegada alçades les parets, s'ompli la part interna de matxuca o pedra petita, per a tapar els orificis i així assegurar la construcció, va acumulant-se pedres fins obtenir l'alçada desitjada (al voltant del metre).

5é. Acabament.

—Per evitar la filtració d'aigua dintre de la construcció es col·loquen lloses parcialment sobreposades, com si foren teules, donant- li una xicoteta voladura per a quan plou.

—Per a finalitzar, es pot cobrir la conillera amb terra i així afavorir la recolonització de vegetació i d'aquesta manera minimitzar l'impacte visual, integrant-la perfectament en el medi.

Cal tenir en compte que la construcció de les conilleres, pot tenir al voltant d'un centenar d'anys (més o menys), quan realment era necessari per a la seua funció cinegètica. Actualment, aquesta funció no és primordial, per quan a hores d'ara podem parlar d'una plaga de conills a la Vall d'Albaida, però encara pot desenvolupar la seua funció per altres especies i en altres llocs, on vertaderament haja quasi desaparegut.

M'agradaria dir-vos que, possiblement, degut a la proliferació del conill, estic detectant en les nostres serres la presencia de molts animals que anys enrere eren difícils de veure o pràcticament inexistents, com ara l'àguila de panxa blanca, raboses... en fi no hi ha mal que per bé no vinga.

Qué es la Acción Católica Obrera

Lluís Espí Albert, rector de la parròquia de Sant Rafael, acaba aquest mes d'octubre la seua tasca religiosa a l'emblemàtic barri ontinyentí. Per aquest motiu, *El Llombo* recupera l'entrevista que li va fer la revista *Escala* en 1964, quan havia acabat de vindre. Espí passarà a la història com un referent social, d'home compromès que va apostar per una societat més justa en un temps determinat molt difícil, sense oblidar el paper apostòlic que ha fet

Hace poco ha llegado a Ontinyent un sacerdote joven, Rvdo. L. Espí, dedicado exclusivamente al apostolado obrero en esta ciudad. Nos ha parecido, pues, una buena ocasión para entrevistarle y hacerle unas preguntas en torno a la Acción Católica Obrera. A continuación, pues, insertamos sus contestaciones.

¿Usted depende de una parroquia determinada y está sujeto a las órdenes del señor cura párroco, o más bien tiene una misión general en toda la ciudad y comarca al margen de la labor apostólica de las parroquias existentes?

No dependo directamente de una parroquia determinada, pero tampoco se puede hablar de una labor apostólica al margen de las parroquias de la ciudad. Más bien se trata de una labor de promover y coordinar acciones encaminadas a conseguir la evangelización del mundo obrero, y concretamente de promover la Acción Católica Obrera. Y naturalmente esto no se puede conseguir al margen de las parroquias, sino colaborando íntimamente con ellas.

El puesto que usted ocupa, ¿es de creación diocesana, o ha sido creado por la Jerarquía superior para todas las ciudades más importantes de España?

No existen normas preestablecidas para estos nombramientos. Cada obispo en su diócesis determina qué es lo más conveniente y en qué lugares de la diócesis es oportuna la presencia de un sacerdote que, libre de la actividad parroquial, se dedique al apostolado obrero.

¿Existen puestos como los de usted en otras diócesis? ¿Y en otros países?

Sí, en casi todas las diócesis españolas existen sacerdotes dedicados exclusivamente al apostolado obrero. Y también en el resto de los países.

¿Quién es su superior inmediato?

Propiamente son los consiliarios diocesanos de la HOAC y de la JOC. Pero en la práctica, y a la hora de aplicar concretamente las normas y consignas diocesanas hay que tener presente la opinión y los planes que cada párroco tiene.

Lluís Espí i altres companys amb monsenyor Cardinj en Lisboa en 1964

MISIÓN Y ACTIVIDADES DE LA HOAC Y DE LA JOC

¿Qué es la Acción Católica Obrera? ¿Para qué se ha creado?

La ACO no es más que uno de los diversos movimientos especializados en que se ha dividido la Acción Católica general. Es, pues, Acción Católica. La HOAC es el movimiento de Acción Católica para obreros adultos (Hermandad Obrera de Acción Católica). Y la JOC lo es para jóvenes obreros (Juventud Obrera Católica).

A estos dos grupos de Acción Católica Obrera (HOAC y JOC) la Jerarquía señaló como misión "ganar todos los obreros para Cristo, todos los hombres para la justicia social y todos los ambientes para la paz y el amor".

Para ello son necesarias dos cosas fundamentales. Todo militante, tanto de la HOAC como de la JOC, debe sentirse íntimamente vinculado a la Iglesia, sirviéndola como ella necesita y quiere ser servida; y además, debe permanecer siempre hondamente enraizado en el mundo del trabajo, auténticamente identificado con sus justas aspiraciones y preocupados por todos los problemas que hoy tiene la clase trabajadora.

¿Qué piensa usted de la crítica de que la JOC y la HOAC fomentan la lucha de clases?

Yo no diría lucha de clases, sino más bien combate por la justicia. Y en este sentido la ACO lucha. Cierto que es una lucha cristiana, pero lucha. La palabra "lucha" no debe parecernos sospechosa. A cualquiera que esté un poco familiarizado con los documentos de los Papas, le sonará mucho la frase: "Tenéis que luchar por una más justa distribución de la riqueza…". Si los Papas hablan de una lucha, ¿Por qué nos tiene que asustar a nosotros esta palabra?

Respecto a esto, no se puede olvidar que la misión de la JOC y la HOAC es evangelizar y promocionar cristianamente al mundo del trabajo. Claro está que esta palabra "evangelizar" tranquiliza muchas conciencias, ya que muchas personas al leerla dirán: "Eso es, que evangelicen a los obreros, que buena falta les hace, que los 'conviertan' a todos, a ver si van todos a misa y a comulgar". Pero no, promocionar y cristianizar al mundo obrero es algo más amplio que eso. Es elevar y cristianizar su ambiente, su vida, su profesión, las instituciones. Y hay muchas cosas que impiden y dificultan la promoción y

Presa de possessió de Lluís Espí com a rector de Sant Rafael

evangelización. Los militantes de Acción Obrera Católica tienen que intentar remover todos estos obstáculos.

¿Cuál es la actitud política de la JOC y la HOAC? ¿Qué relación tienen con las demás organizaciones obreras, en especial con los Sindicatos Verticales?

La JOC y la HOAC no hacen política; no es su misión. Pero la gente habla de lo que le parece de esto, y muchas veces calumnian sin ton ni son. Está más que clara la doctrina sobre la no actuación política de las organizaciones de la Iglesia. Luego los miembros, como cristianos corrientes, actúan con absoluta responsabilidad personal. La Iglesia deja a los cristianos con libertad en su acción, con una sola limitación: no se puede ser comunista.

Por lo anterior se comprende fácilmente que la JOC y la HOAC, como tales, no tienen relación con organización obrera alguna. En cambio, los militantes, como ciudadanos y obreros que son, actuarán en las organizaciones obreras del modo y manera que según su conciencia crean más conveniente. Y ya que se refiere directamente a los Sindicatos Verticales le diré que conozco a muchos militantes de Acción Católica Obrera que han actuado plenamente, bajo su responsabilidad personal, en las elecciones sindicales y hoy ocupan puestos de responsabilidad en los diversos sindicatos.

He oído varias acusaciones de infiltración comunista en sus miembros. ¿Tiene algo que decir respecto a ello?

No niego la posibilidad. Nadie está exento de esta posibilidad, pero la acusación me parece demasiado ordinaria e ingenua para tomarla en serio. Podría contestarle con una anécdota. Cuando hace unos meses se hablaba mucho de la OAS y de sus actividades en Francia, unas señoras hablaban con escándalo de los crímenes cometidos por la HOAC en Francia. Se trataba de una mala interpretación. Confundían a la HOAC con la OAS (Organización Secreta del Ejército). Había un ligero defecto de pronunciación y una falta total de información. A muchos, hablar de obreros, de justicia social, de propiedad, les suena a comunismo.

En la JOC y en la HOAC ¿predomina el espiritualismo o el temporalismo? ¿Podría indicarnos el justo medio entre ambos?

Son muchos los que están de acuerdo y se alegran cuando ven a los militantes obreros rezar y cantar; pero cuando hablan de los problemas de la fábrica, del taller, del municipio o del Sindicato, nos acusan inmediatamente de temporalismo. Tales personas, en el fondo, creen que sólo el alma es cristiana, y olvidan que a Dios le interesan no sólo las almas, sino los hombres por entero. No son las almas las que se salvan, sino los hombres. La doctrina está clara, pero, a pesar de todo, hay movimientos y personas que siguen con ideas confusas. Unas veces creo que es por pereza en estudiar a fondo el problema; otras, por intereses creados, o porque ya se ha adoptado una postura y es difícil cambiar. Pero en el fondo de todo esto se encuentra una postura de liberalismo, que quiere volver a encerrar la Iglesia en la sacristía. Tan falso seria buscar una tierra sin cielo, como un cielo sin tierra. La verdad está en la síntesis: una tierra iluminada por la Verdad que nos llega del cielo. Los cristianos no debemos permitir que los ambientes de trabajo, diversiones, instituciones, etc. estén al margen de las normas de la doctrina y la moral de Cristo. Los militantes obreros, como todo cristiano, deben empeñarse en la conquista de los valores temporales, con tal de que se evite el peligro que querer poner el cielo en la tierra. En resumen, hay que hacer una vida cristiana encarnada en el mundo.

Vamos a referirnos concretamente a Ontinyent: ¿Cuándo se inició aquí la Acción Católica Obrera? ¿Cómo ha encontrado usted la JOC y la HOAC a su llegada a nuestra ciudad? ¿Cuál es su historia?...

La verdad es que no puedo contestar con precisión a toda esta serie de preguntas. Apenas hace dos meses que llegué a Ontinyent, y todavía creo que es un poco precipitado juzgar de la realidad nuestra.

La JOC y la HOAC llevan varios años de existencia, no muchos, en Ontinyent. Hoy constituyen un grupo de militantes, que se mantienen, a pesar de los muchos obstáculos que han tenido que salvar y de las muchas "dificultades" que han tenido que vencer. Poco más podría añadirle.

¿Objetivos a conseguir en Ontinyent?

Los objetivos de la Acción Católica Obrera en Ontinyent son los mismos que el Papa Pablo VI señala en carta del mes de noviembre último a monseñor Cardinj, fundador de la JOC Internacional: la promoción de jefes obreros cristianos que se esfuercen en "hacer llegar a Cristo a la clase trabajadora" y que "luchen también por conseguir sus legítimas aspiraciones en el terreno económico y social".

***ESCALA*, NÚM. 8, FEBRER DE 1964**

El tren dels 97.000 milions d'euros

L'alta velocitat ferroviària a Espanya serà una llosa pesant en forma d'hipoteca per a les futures generacions; només la Xina té més TGV. Una hipoteca que pagarem tots, malgrat que a llocs com Ontinyent el tren ha canviat poc en els darrer 100 anys

IGNASI PUJOL

La supressió del servei d'alta velocitat ferroviària (-AVE) entre Toledo, Conca i Albacete aquesta mateixa setmana perquè registrava entre set i nou viatgers diaris de mitjana ha encès els senyals d'alarma per a molts, tot i que d'altres ja fa temps que avisen que l'obstinada aposta dels diferents governs espanyols per l'AVE no és raonable.

Els espanyols, amb una economia que ha viscut moments gloriosos durant la dècada passada gràcies al negoci immobiliari, s'han volgut comprar un Ferrari per anar al poble. Un mitjà de transport que queda fora de les seves possibilitats reals, segons es desprèn de l'article Cuando la economía no importa: auge y esplendor de la alta velocidad en España , publicat recentment a la Revista de Economía Aplicada pels professors de la Universitat de Barcelona Germà Bel i Daniel Albalate.

El president del govern, José Luis Rodríguez Zapatero, va explicar durant la inauguració de l'AVE entre Madrid i València que l'Estat ha invertit ja 97.000 milions d'euros en l'alta velocitat, xifra equivalent a una desena part del producte interior brut (PIB) espanyol.

Un objectiu clar

L'obsessió: convertir-se en el país europeu amb més quilòmetres de TGV. Missió complerta. El tren d'alta velocitat (és a dir, de més de 250 quilòmetres per hora) suma actualment a Espanya 1.964 quilòmetres, només per darrere de la Xina (3.182 km) i per davant dels països pioners de l'alta velocitat: el Japó (1.875 km) i França (1.872 km).

I això malgrat que els viatgers del TGV espanyol són poc més del 15% dels transportats pel servei francès i el 5% dels viatgers japonesos. És a dir, "les ràtios de passatgers per quilòmetre de xarxa són precaris" a Espanya, segons l'informe de Bel i Albalate. La connexió Madrid-Barcelona, la més vitgers transporta de la xarxa, amb 2,56 milions de passatgers el 2010, té una mitjana de 9.000 passatgers per quilòmetre, molt per darrere de les principals línies del món: Tòquio-Osaka (235.000 viatgers/km), París-Lió (59.000) i Colònia-Frankfurt (51.000). Madrid-Sevilla, tot i transportar menys passatgers en termes globals, se situa per sobre de Madrid-Barcelona en termes de viatgers per quilòmetre, amb 14.000 usuaris.

La conclusió principal del document és que "en el desenvolupament de l'AVE s'han defugit els criteris d'eficiència econòmica i s'ha atorgat prioritat a objectius de tipus metapolític". "Com a conseqüència, s'han efectuat inversions amb rendibilitats financeres i socials negatives". A més, aquesta falta de rendibilitat tendeix a empitjorar amb l'entrada en servei dels nous trams, que tenen una demanda molt més baixa.

Retallada

La dràstica retallada inversora obligada per la crisi econòmica no ha portat el govern espanyol a retractar-se de l'aposta per l'AVE, tot i que sí que ha congelat inversions estratègiques per a l'economia com els accessos al port de Barcelona.

El ministeri de Foment ha licitat en els últims mesos nous trams a Galícia i Extremadura per valor de més de 6.000 milions d'euros i avancen nous processos, com el del tram Àvila-Segòvia.

Amb tot, un contrasentit: el primer

AVE —a Sevilla— es va posar en funcionament el 1992 i gairebé dues dècades després la connexió amb França encara no s'ha completat. L'alta velocitat ferroviària absorbirà el 33,5% de la inversió en infraestructures a Espanya entre el 2005 i el 2020. L'anàlisi del cost per quilòmetre de via constata que la línia més cara d'Espanya ha estat la de Lleida-Barcelona, amb un cost de 26 milions d'euros per quilòmetre.

Germà Bel, catedràtic d'economia aplicada, explica que la hipoteca que suposa l'enorme cost de l'AVE té uns efectes perversos. " La corba d'amortització de l'AVE és explosiva en el temps, és a dir, ara s'amortitza poquíssim i explotarà d'aquí a uns anys, quan ni els directius d'Adif ni els membres del govern estiguin als seus llocs actuals". Bel assegura que el cànon que Renfe paga a Adif per l'ús de les vies no cobreix ni el manteniment de la xarxa. "Gairebé la totalitat de la inversió en l'alta velocitat és a fons perdut", afegeix. El catedràtic explica que els números d'Adif —l'ens públic titular de la línia— encara no són dramàtics per l'efecte de les subvencions europees. Els comptes d'Adif del 2009 apunten una facturació de 1.963 milions i un benefici net de 68 milions. En canvi, Renfe Operadora va ingressar 2.512 milions l'any passat i en va perdre 19,8.

A més l'AVE té un efecte distorsionador sobre altres mitjans de transport. Per exemple, mentre les aerolínies paguen taxes a Aena per amortitzar les elevades inversions aeroportuàries, el cànon de Renfe —ens públic— és més baix. En rutes com la de Madrid-Barcelona, l'avió i el tren lluiten aferrissadament (l'AVE té una quota del 45,7%) i les aerolínies pateixen aquest desequilibri competitiu entre mitjans.

Relleu polític

La perspectiva de canvi de govern a la Moncloa l'any que ve no fa preveure un canvi d'estratègia. No en va, va ser Aznar qui es va comprometre el 2000 a connectar Madrid amb totes les capitals de província espanyoles en menys de quatre hores a través de l'alta velocitat. Per contra, continua sent un drama l'escassa capacitat d'evacuació ferroviària de les mercaderies a Espanya: només un 4% del total, mentre que el conjunt de la Unió Europea en transporta el 18%.

***Ara*, 3 de juliol de 2011**

D'un temps trist, gris i molt injust

Redacció

Bastant sovint sol passar, que quant u està recollint informació o documentació per poder publicar un treball, no sol trobar la font adequada; i quant el treball ja ha finalitzat, es quant comencen a aparèixer dades.

Alguna cosa semblant és el que ens ha passat en la publicació del llibre de Rafael Reig Silvaje *Historia de la guerra i la represión* (*Orgía de pasiones*), que en el seu dia buscàvem informació per poder datar fets concrets. Rafael Reig està en primera fila, assegut, amb una gavardina, a l'esquerra.

En la foto en la que apareixen un grup de presos ontinyentins acompanyats per familiars en pati del monestir convertit en la presó de Sant Miquel dels Reis, de València, els seus descendents han localitzat a dos familiars. Un d'ells era el fotògraf ontinyentí Juan Ureña, conegut con *el Cuco* i la seu filla (darrere de Rafael Reig Silvaje, ajupit i amb corbata, amb una xiqueta al seu costat). L'altre es Antonio Cabida Soriano (d'esquerra a dreta, està davant —té el cap algo pelat— del segon de la última filera), del que anem a fer una breu biografia.

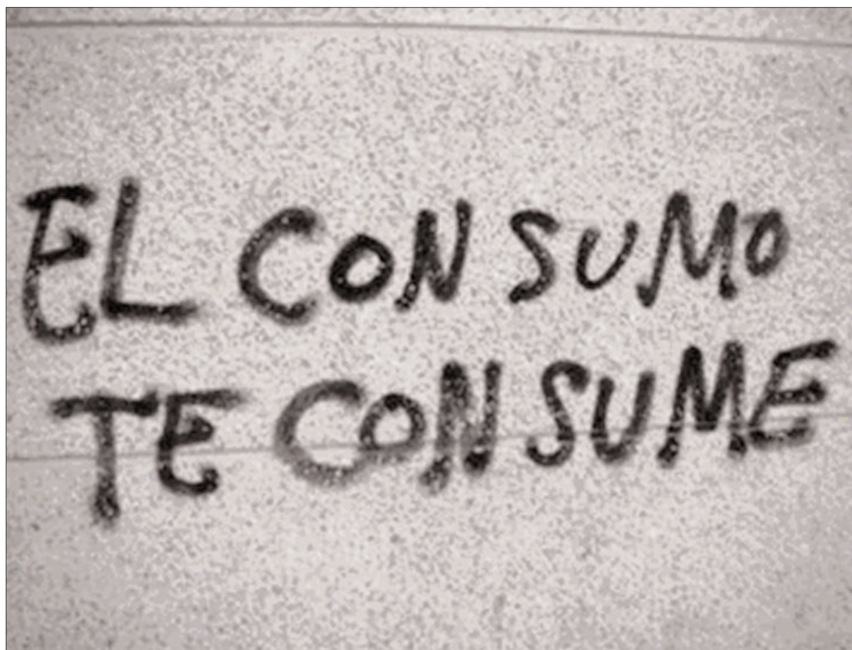
Antonio Cabida Soriano va nàixer en Belvís de la Jara, Toledo. Era guàrdia d'assalt i capità de carrabiners. Va arribar a Ontinyent en plena Guerra Civil, el 20 de març de 1937, a fer de comissari polític. Es va allotjar en la pensió Sol. Entre les seues funcions es trobava la visita dels ferits i malalts que es trobaven en l'Hospital Internacional que es trobava al convent del pares franciscans. Ací va conèixer a Josefina Casanova Mullor, filla de Vicent *el Ferraor*, i de Carmen Ferrándiz, amb qui es va casar.

Al finalitzar la guerra va ser empresonat en la *Cárcel Modelo* de Valencia, on va estar més de tres anys, tornant desprès a Ontinyent, on com tants altres, va ser empresonat en diverses ocasions, un fet que va anar minant la seua salut. Va morir en novembre de 1960 als cinquanta anys d'edat.

A més a més, encara que en l'edició del llibre no va aparéixer l'explicació de qui era cadascú, en cas de saber-se, en la fotografia, feta l'any 1943, estan: al fons, el segon per al dreta es [Francisco] Rubio Barceló. Ací estan també: Antonio Ureña (secretari de UGT), Salvador Ríos, Vicente Micó, Enrique Montes, Salvador Casanova, Salvador Borredá, Felipe Figueres, Eduardo, conegut com *Rata*; José Gironés, de *les Gironeses*; i altres coneguts per [José Llobregat Cucart] *Zamora*, [Joaquín Esparza Castelló] *Esparza*, *Moreta*.... (La informació la devem a José Gandia Calabuig, segon li la va contar el propi Rafael Reig Silvaje. Els noms entre claudators els hem posat nosaltres, posteriorment).

Quant i com volem créixer?

VICENT CUCARELLA

La societat actual persegueix el creixement econòmic perquè l'associa a major benestar i felicitat. No obstant això, una vegada superades les etapes inicials del progrés econòmic, les evidències no són clares en aquest sentit. El creixement permanent comporta perjudicis en l'àmbit individual (estrés, addicció al consum, falta de temps per a la família, etc.) i en el col·lectiu (salut ambiental, consum insostenible dels recursos naturals, privació a generacions futures, etc.). Per tant, l'objectiu principal no hauria de ser el creixement econòmic per se (que no és positiu ni negatiu), sinó la millora del benestar individual sota el respecte del benestar col·lectiu, tant actual com futur.

El PIB, el benestar i els recursos naturals

El creixement econòmic se sol mesurar per l'evolució del Producte Interior Brut (PIB) d'un país o zona de referència. És habitual identificar creixement del PIB amb desenvolupament i aquest amb benestar, sense definir què entenem per desenvolupament o progrés. No obstant això, el PIB no és un bon indicador del benestar col·lectiu perquè no mesura determinats aspectes que són difícils de quantificar. En aquest sentit, no té en compte les externalitats, ni la distribució de la renda, ni els costos no monetaris o difícils de valorar (mediambientals, socials, psicològics…), ni determinades activitats (treball domèstic, voluntariat…). Amb l'objectiu de pal·liar aquestes llacunes, en l'actualitat hi ha mesuradors alternatius al PIB. Alguns d'ells, com l'índex de desenvolupament humà (IDH) o l'índex de qualitat de vida (IQV), tracten d'incloure indicadors socials del benestar individual. Altres índexs afegeixen també la consideració de l'efecte negatiu sobre el medi ambient i tenen en compte la contaminació i el consum dels recursos naturals del planeta. Entre aquests últims es troben l'índex de benestar econòmic sostenible (IBES), el PIB verd i l'índex de progrés real (IPR, IPG o GPI). L'evolució d'aquests indicadors s'ha estancat o fins i tot ha disminuït en algunes societats industrials des dels anys setanta, la qual cosa revela que aquestes han sobrepassat el nivell a partir del qual el creixement econòmic ja no es relaciona de manera directa amb un augment de la qualitat de vida col·lectiva, entesa aquesta d'una manera àmplia.

Encara que el creixement representa a priori un terme positiu, el creixement material incontrolat està més prop del que podríem considerar un tumor maligne, que s'expandeix a costa de devorar l'organisme. No és possible un creixement basat en el consum permanent dels recursos d'un planeta finit, en el que sembla que ja hem superat els límits ambientals de regeneració. Les estimacions realitzades sobre la nostra petjada ecològica apunten que des de l'any 1990 estem vivint per damunt de la capacitat de càrrega del planeta. Els països desenvolupats vivim a costa dels recursos que la naturalesa va conservar durant milions d'anys. Actualment, s'estima que la demanda de la humanitat excedeix en prop d'un 30% la capacitat regeneradora del planeta. Si açò és així, el nivell de consum de recursos ha sobrepassat el nivell sostenible i, per tant, afecta les generacions futures. Seria recomanable que els països, l'impacte dels quals sobre el planeta supera la seua capacitat de regeneració, ajustaren la producció des del punt de vista de la sostenibilitat.

El creixement sostenible i el decreixement sostenible

Hem de canviar, per tant, el simple objectiu de creixement econòmic en termes de PIB i enriquir-lo amb consideracions relatives al benestar actual, al medi ambient, al consum de recursos naturals, als abocadors de carboni i a les implicacions de tot això sobre el benestar de generacions futures. La finalitat no hauria de ser adaptar la societat a les necessitats de l'economia, com sembla ser el patró actual, sinó adaptar l'economia a les necessitats socials i mediambientals.

Disposem ja d'avanços tecnològics que permeten fer un ús més eficient de l'energia i els materials. No obstant això, s'ha comprovat que la millora en l'eficiència no ha sigut suficient per a resoldre els problemes ambientals, a causa de l'incessant creixement de la producció i al denominat efecte rebot o paradoxa de Jevons (per exemple, l'ús de peretes

de baix consum acaba revertint en un augment en la intensitat amb què s'il·luminen les llars). S'imposa, per tant, un canvi ideològic que contemple la innovació i l'eficiència, no com a creixement en producció, sinó en qualitat de vida i en respecte al medi ambient. En la mesura que això s'aconseguisca ens acostaríem cap a un plantejament de vertader creixement sostenible o cap a un altre de necessari decreixement sostenible.

El decreixement sostenible es pot definir com una reducció equitativa de la producció i el consum (principalment en les poblacions amb una petjada ecològica superior a l'admissible), de manera que augmente el benestar humà i millore les condicions ecològiques, tant en l'esfera local com global, i tant en el curt com en el llarg termini. S'ha de tindre present que el consum de recursos és excloent, de manera que un augment en el consum dels països desenvolupats redueix la quantitat de recursos disponibles, tant per als països en desenvolupament com per a les generacions futures.

De la mateixa manera que el creixement econòmic tradicional no implica necessàriament progrés humà, el creixement sostenible o el decreixement sostenible tampoc impliquen regressió en termes de benestar, sinó una oportunitat d'augmentar-lo. Això sí, cal entendre el benestar no com un concepte quantitatiu, basat en l'acumulació de béns materials, sinó com un concepte qualitatiu, on primen les relacions humanes, el temps d'oci, la família, l'equitat i la justícia. És en funció d'aquests valors com hauria de sospesar-se qualsevol política o projecte i no tant en orde exclusivament mercantilista.

La simplicitat voluntària

La nostra forma actual de vida espenta cap al consum i el malbaratament, però ¿això ens fa més feliços? En els primers estadis del desenvolupament, el creixement del PIB i del consum duen associat l'increment del benestar. No obstant això, una vegada satisfet un determinat nivell de necessitats, sembla existir consens entre economistes i psicòlegs per a

afirmar que la felicitat i la qualitat de vida col·lectiva deixen d'ajustar-se a l'increment del PIB, especialment quan hi ha grans diferències en la distribució de la renda. Aquesta convicció s'explica pel fet que els diners (i l'adquisició de béns i serveis que permet) és només un component més de la felicitat, en la que hi ha molts altres factors, com les relacions familiars, la comunitat i els amics, la salut, la pròpia càrrega genètica, les relacions laborals, l'ambient social extern i els valors personals cap a la vida. A partir de certs nivells, l'augment en termes de bonança econòmica sol entrar en contradicció amb la resta de components que conformen el benestar. Des d'aquesta perspectiva, en molts casos

Font: Desazkundea

seria pertinent revisar el sostre de les nostres necessitats, a fi de reduir el treball que costa satisfer-les. És a dir, consumir menys per a dedicar menys temps al treball remunerat i viure millor.

En l'últim segle ha augmentat significativament la nostra esperança de vida, però l'estrés amb què la vivim provoca que no l'aprofitem adequadament per a ser més feliços. Ben sovint treballem per a poder consumir més i no per a satisfer el vertader al·licient de viure. Simplificar els nostres hàbits de vida pot portar associada una reducció en el temps de treball remunerat necessari per a satisfer les nostres necessitats; la qual cosa també tindria conseqüències en el repartiment del treball. La moderació en el consum i la simplicitat voluntària (downshifting) doten de major llibertat als individus perquè trenquen els lligams socials vinculats a la cobdícia. És una proposta d'austeritat, no de pobresa, que consisteix a alliberar-se d'allò superficial per a dedicar-se al més important, no sols en relació amb els objectes, sinó també en l'esfera de les activitats i l'ús del temps (com, per exemple, el dedicat a la família i a l'educació dels fills).

A més, la sobrietat ens permet compartir els recursos no sols amb els habitants de hui, sinó també amb els de generacions futures, en reduir la nostra petjada ecològica. L'actual societat de consum no és generalitzable i resulta, doncs, insostenible. És una qüestió d'ètica intergeneracional i de solidaritat, que proposa una manera de vida que puga ser extensible, que puga ser compartida per tots.

Des de la sobrietat personal cap a la sostenibilitat col·lectiva

A més de les conseqüències personals, la reducció en els ritmes de consum i de producció té l'avantatge de disminuir els impactes negatius del sistema econòmic actual. És per això que s'ha de plantejar tant en l'àmbit personal com en el col·lectiu, en el que resulta imprescindible el compromís de les institucions, fomentant pràctiques més respectuoses amb el planeta i educant en valors més solidaris i més crítics davant del consum.

Incessantment s'advoca per la necessitat d'incrementar el consum per a eixir de la crisi actual i efectivament serà la solució a curt termini; però serà difícil evitar que no es convertisca en la llavor de futures crisis. A llarg termini es fa necessari proposar i fomentar canvis en la perspectiva i animar el debat cap a un esquema diferent, que reenfoque les prioritats personals i col·lectives. És un canvi cultural lent, en el que seria necessari la col·laboració de les institucions per a crear un clima social favorable a una

visió diferent del consum, a acceptar una nova distribució del temps entre el treball remunerat i el no remunerat, a fomentar la reutilització, a rebutjar el malbaratament, a mobilitzar-se pel bé personal i pel col·lectiu. No cal oblidar que els hàbits socials són difícils d'alterar, però tots coneixem grans canvis aconseguits gràcies a campanyes apropiades de sensibilització i a una adequada comunicació (per exemple, la incorporació del vot femení, l'ús del cinturó de seguretat, la percepció davant del tabac, etc.). En aquest sentit caldria incidir també en l'educació que reben les generacions més joves, per tal de donar importància al respecte al medi ambient, fomentar el consum responsable i mesurat, insistir en les conseqüències col·lectives dels nostres actes individuals i evitar instaurar models de comportament personal insostenibles.

Les incomoditats generades per la crisi i la desocupació, així com la desil·lusió de molta gent davant del funcionament d'un capitalisme deshumanitzat, poden facilitar l'interés de determinats grups d'individus per un plantejament de vida diferent. No hauria de desaprofitar-se aquesta ocasió per a fomentar estils de vida més senzills, menys consumistes i més respectuosos amb el planeta, tant entre aquelles persones que ho senten com una necessitat com entre les que ho defenen per convicció.

És evident que un plantejament d'aquest tipus suposa un canvi profund i complex, amb molts interrogants per resoldre. Però des d'una perspectiva integral es fa necessari iniciar l'avanç cap a un model més respectuós, tant en l'àmbit personal com en el comunitari. El camí és llarg, però inevitable des del punt de vista de l'honestedat cap a les generacions futures. Per tant, cal començar a caminar en una nova direcció i assumir que anirem aprenent durant la travessia cap a un nou estil de vida, respectuós amb un mateix, amb els altres i amb la llar que tots habitem.

És hora que el creixement econòmic no siga el principal factor a tindre en compte i deixe pas a altres àmbits més respectuosos amb el planeta i amb el benestar individual i col·lectiu, present i futur.

"La dificultat no és tant de concebre noves idees com de saber alliberar-se de les antigues" (J.M. Keynes)

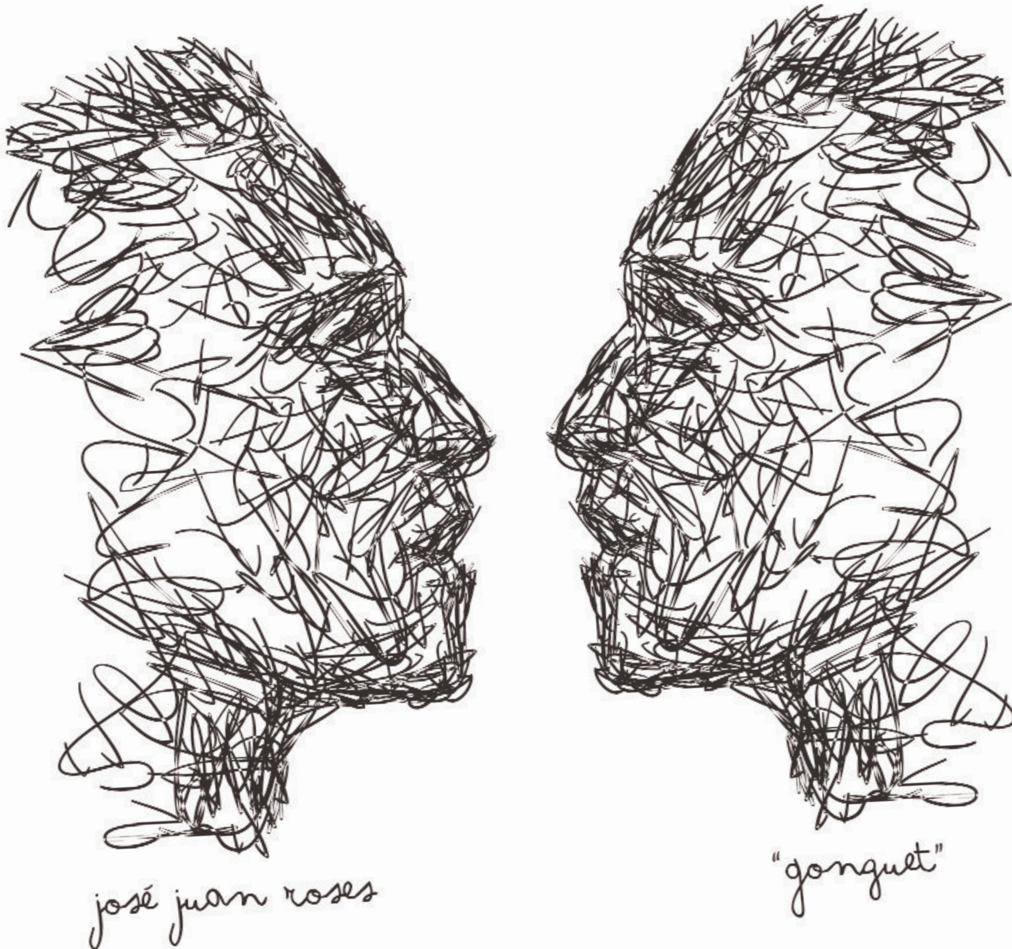
El lector interessat pot seguir amb aquestes lectures:

—Bermejo, Roberto, Iñaki Arto, David Hoyos i Eneko Garmendia. "Menos es más: del desarrollo sostenible al decrecimiento sostenible", Cuadernos de Trabajo, nº 52, Hegoa, 2010.
—Gisbert, Pepa. "Decrecimiento: camino hacia la sostenibilidad", El ecologista, núm. 55, hivern 2007/2008.
—Latouche, Serge. La apuesta por el decrecimiento. 2008. - Latouche, Serge. Pequeño tratado del decrecimiento sereno. 2009. - Manzano, Vicente. Comportamientos de consumo y decrecimiento sostenible. 2006.
—NEF. 21 hours. Why a shorter working week can help us all to flourish in the 21st century. 2010.
—Ridoux, Nicolás. Menos es más. Introducción a la filosofía del decrecimiento. 2009.
—Taibo, Carlos. En defensa del decrecimiento. 2009.

I també pot trobar motius de reflexió en aquest vídeo.

De la pàgina d'internet: decigarrasyhormigas.com

Presentació del

Dia 5 de novembre de 2011, a les 18:00 hores, al local social

Moros y cristianos, ahora

En 1960, Joan Fuster va escriure al diari *Jornada* sobre les festes d'Ontinyent. Les ampolles que va alçar, va fer que alguns amics ontinyentins el convidaren a veure-les. En 1963 va vindre. I la percepció de Fuster no s'allunya ni mica ni gens dels seu estil incisiu i crític, amb un to burleta que el feia tant característic

Dècada dels 60: façanes del Carrer Major quan l'Entrada de Moros i Cristians passava per ell; a la dreta, l'Ajuntament amb el castell

Joan Fuster

No exclusivas, pero sí muy típicas del País Valenciano —sobre todo en su mitad sur— son las fiestas llamadas "de moros y cristianos". Más o menos ajustadas a la verdad histórica, con ellas rememoran villas y ciudades un acontecimiento decisivo de su pasado: el episodio concreto de la reconquista que las incorporaba a la Corona de Jaime I. No hará falta, pues, explicar en qué consiste la esencia del festejo: unas batallas en las que los contendientes porfían por la posesión de una fortaleza, la cual, desde luego, representa al pueblo en cuestión. Por lo general, y en vistas a amenizar el asunto, se alternan las victorias de ambos bandos: el triunfo definitivo, como es lógico, corresponde a los cristianos. En algunos lugares, el éxito final de las tropas cruzadas se produce gracias a intervenciones sobrenaturales, y así, en Alcoy, es el mismísimo Sant Jordi quien arregla las cosas. En otros sitios, ha de suponerse que los cristianos ganan la partida a fuerza a brío y de estrategia. De hecho, en unos casos y otros todo se resuelve en una serie de vistosas apoteosis de pólvora inofensiva, que alegran el ánimo y dan un jugoso aire teatral al desarrollo de la anécdota. Las huestes enemigas, reclutadas entre los sectores más optimistas y arraigados del vecindario, se aplican en su papel con indiscutible buena fe: vestidos, gestos y parlamentos serán —son— divertidamente anacrónicos, pero los protagonistas los asumen con la gravedad propia de un rito, y se entregan a su brillante liturgia popular seguros de mantener

una tradición entrañable y orgullosa. Nada de esto se hace todavía con vistas a la atracción de forasteros a gran escala: el turismo no ha mistificado la fiesta, y la fiesta conserva los mejores alicientes de la autenticidad.

Por ejemplo, en Onteniente: en Ontinyent. Ontinyent es una gran ciudad de la Vall d'Albaida, próspera y señorial como pocas en la región. Por las callejas empinadas y tortuosas de su viejo casco abundan las casas blasonadas, que dan testimonio monumental de tiempos poderosos en su lejanía romántica. Pero también cuenta, o más aún, el hecho de que aquí haya surgido uno de los centros fabriles más importantes del país valenciano. Ontinyent no se durmió en sus añoranzas. Quizá nunca las sintió. Da lo mismo. Hoy es un centro textil de envergadura: de sus fábricas salen cantidades inmensas de mantas, mantas para medio mundo, pedidas y deseadas con admirable fluencia comercial. Hay un Ontinyent agrario, como no podía ser menos: otras ciudades industriales valencianas —Elche, Sagunto, Bocairente— guardan también su fidelidad al campo de donde salieron. Ontinyent es un secano difícil y severo. Este año, por decirlo todo, el agua ha escaseado de una manera angustiosa, y las dos huertas que rodean la ciudad se han enfrentado en la áspera disputa del agua, eterno problema valenciano. Nada de eso, por fortuna, ha alterado la plácida "belicosidad" de sus fiestas: moros y cristianos han combatido como Dios manda, y el Santísimo Cristo de la Agonía, patrón de la ciudad, se ha visto honrado al estilo de siempre, con una euforia sensacional. Las mantas se venden —muchas y bien— y este es el secreto. Porque —en esta sociedad en que vivimos— no hay barómetro más preciso para medir la exuberancia económica de una población o de una comarca que el cómputo de lo que gasta en sus fiestas. Solo la "entrada" de moros y cristianos sería suficiente para proporcionarnos indicios obvios sobre la floreciente situación de Ontinyent.

En casi todos los pueblos donde se celebran "moros i cristians" hay un "número" del programa que es la "entrada": desfile de todas las "comparsas" que, luego, han de intervenir en la fastuosa pantomima de la lucha, la parte más espectacular y curiosa del festejo. Conviene hacer constar que la gente de Ontinyent ha sabido añadir a la ceremonia histórico-religiosa de la fiesta un matiz de humor muy intenso. Sin la prosopopeya y la seriedad de los de Alcoy, los "moros i cristians" de Ontinyent se benefician de un gracejo especial. Y ocurre que la divisoria entre "moros" y "cristians" adoptan las formas más extrañas, y los "moros" les superan en recursos. Este año, por el trayecto canónico, han pasado chinos y bereberes, estudiantes pardales —como diría Quevedo— y zulús, wikingos y contrabandistas, labradores y presuntos congoleños. En las "comparsas" de Ontinyent se dan cita todas las razas humanas catalogadas por los etnólogos y alguna más. Me explican que el bando "moro" es más nutrido que el "cristià". Los predestinados a ser vencidos, ciertamente, aventajan a sus vencedores en el números y en el aspecto "feroz". Hay "filada" —fila, en definitiva: hilera de diez o doce individuos uniformados— que evoca y sobrepasa las más febricitantes figuraciones de la "negrada" ecuatorial. He visto tipos que, deliberadamente disfrazados, dejarían en muy mal lugar al más rudimentario de los seguidores de Tsombe: a su lado, los congoleños verdaderos, con su aro en la nariz, parecerían un mister Edén de rigurosa observancia británica…

La broma es de la mejor estirpe meridional —rebelaisiana—: "venite apotemus…". Cada "filada" lleva a la zaga un carrito con la pertinente dotación de bebidas refrescantes y no refrescantes. La temperatura colectiva de la fiesta es muy elevada. Estas escuadras que al día siguiente se pelearán con simulada energía, desfilan en la "entrada" con encantadora desigualdad. Unos llevan lanzas, hachas, alfanjes, porras espantosas; incluso algunos ostentan pequeñas calaveras como trofeos de gloria tribal. En cambio, otras "filades" van armadas de adminículos inefables: chinos con redes para cazar mariposas, estudiantes con lápices enormes, tropicales esgrimiendo girasoles, algunos con ramos de flores. El público acoge con idéntico afecto a unos y a otros. El público espera algo más. Y he aquí otra particularidad de Ontinyent: la "entrada " de "moros i cristians" supone para los mirones la lluvia —maná— de una infinidad de juguetes lanzados a voleo desde carrozas y carromatos por los animadores de las "comparsas".Veinte o treinta artefactos móviles, tripulados por repartidores de brazos ágiles, siguen a les "filades". Los centenares de miles de pesetas que descienden sobre la concurrencia en forma de trastos de uso infantil —muñecas, pelotas, sillas pequeñas, flautas, pitos, etcétera—, son, deben de ser, efectivamente, en suma total, considerables. La "entrada" empezaba a las cinco de la tarde. A las nueve aún no había terminado. Las bandas de música daban un estentóreo apoyo al desfile: los cristianos, pasodobles con temas folclóricos; los moros, con marchas orientaloides cargadas de percusión y de metal. Ontinyent acabó su 23 de agosto —"l'entrà"— jadeante y feliz. Al día siguiente, las procesiones, los combates entre moros y cristianos —ya desaparecidas las diferencias "exóticas"—, las ceremonias profanas, harían de la ciudad una ciudad de "moros i cristians" como las demás. Pero la "entrada", en Ontinyent, es excepcional…

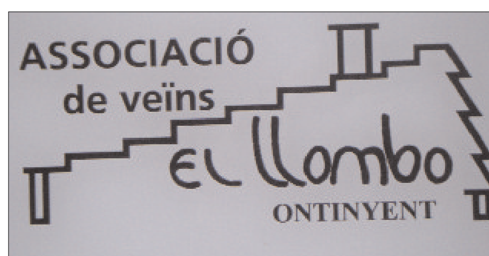
Jornada, dijous, 29 d'agost de 1963

Pensar i viure, parlar

veïns i comerç, **entitats** i administració

Entitat, al Llombo

Entitat, al Llombo

Entitat, a la plaça de Baix

Entitat, al Llombo

Entitat,
a la Vila

Reportatge gràfic:
JOSEP
SANCHIS
CARBONELL

Entitat, al
Camí dels
Carros

i escriure, en valencià

Entitat, al Clot

Entitat, a la plaça de Baix

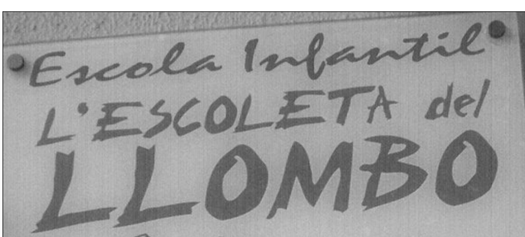
Entitat, a la plaça de Baix

Entitat, a la Vila

Entitat, a la Vila

Entitat, al Llombo

Entitat, a la plaça de Baix

Entitat, al Poble Nou

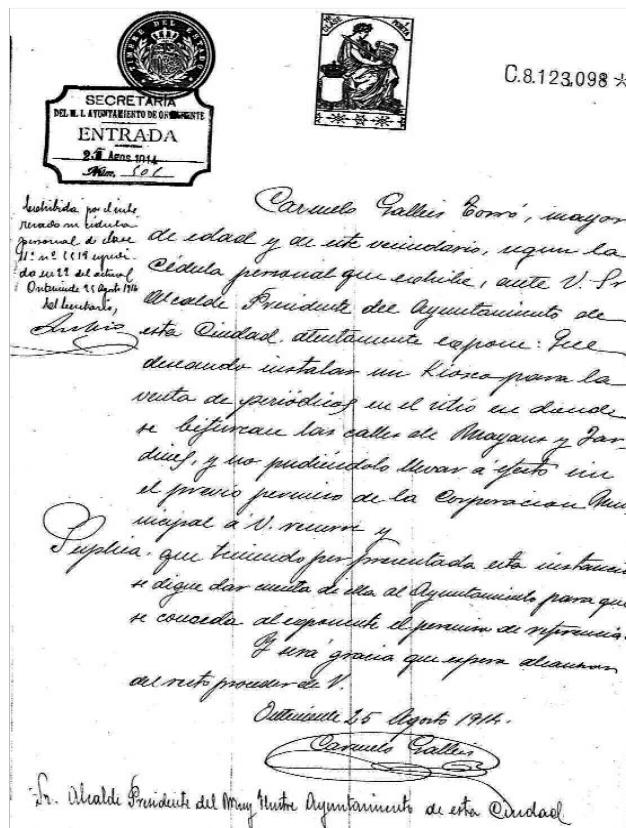
Un poble de "bons costums"

GUILLEM LLIN

A meitat de la segona dècada del segle xx es produeixen diversos fets, aparentment trivials, que trobem a l'Arxiu Municipal d'Ontinyent (AMO). Són dos instàncies adreçades a l'Ajuntament, sense relació una amb l'altra, i una interpel·lació al Ple municipal. Totes aquestes intervencions són idònies per posar negre sobre blanc com era aleshores la societat ontinyentina en temes de moral i, també, per extensió, de religió (o, tal vegada, fóra més coherent i just situar-les al revés, pel component secundari que aquella té sobre aquesta). Ontinyent és aleshores un poble obtús de pensament, molt conservador i, fins i tot, veient els casos, es podria qualificar de caspós, com aquests casos ens fan pensar.

La primera sol·licitud es registra al consistori el 25 d'agost de 1914, i la presenta Carmelo Galbis Torró. L'home vol una cosa tan senzilla i innòcua com és que se li done permís per *"instalar un kiosco para la venta de periódicos en el sitio en donde se bifurcan las calles de Mayans y Jardines* [actual carrer de Morales]*"*. La instància s'acompanya d'un esbós del quiosc i tant una com l'altre estan molt ben fets per al que és costum en l'època. L'Ajuntament es reuneix en sessió el 28 d'agost de 1914 i acorda sol·licitar un dictamen a la comissió de policia urbana perquè avalue la petició. Els tres membres d'aquesta comissió —el policia municipal José Tortosa, el regidor Manuel Belda, qui anava de tard en tard per l'Ajuntament i als plens ni s'acostava, i el secretari del consistori i a la vegada president de la comissió, Daniel Rubio— tarden a veure el lloc (prop de l'Ajuntament) i a redactar l'única pàgina que té l'informe... deu mesos! El 22 de juny de 1915 signen l'escrit, que és favorable *"siempre que no utilice para ello mas de un metro cincuenta centimetros cuadrados de terreno; debiendo en su caso emplazarlo á un metro de distancia de la acera de la calle de Mayans y á tres cincuenta de la fachada lateral de la casa en donde tiene un comercio el vecino Don Gonzalo Vicedo"*, si bé li troben un "però": *"reservándose siempre el Ayuntamiento el derecho de propiedad del indicado terreno, puesto que tan solo puede cederlo en alquiler a dicho solicitante mediante el pago del susodicho arbitrio"*. Aquest informe el veu el Ple amb data 25 de juny i acorda per unanimitat, a instàncies de l'alcalde accidental Justo Tortosa, retornar l'escrit a la comissió de policia local a fi que *"diga en qué forma legal puede satisfacer el expresado solicitante el correspondiente arbitrio"* per a posar el quiosc, ja que no *"se halla presupuestado en el correspondiente presupuesto municipal"*.

Mentrimentres, el rector de la parròquia de Sant Carles, José Miquel Roig, s'assabenta de les intencions de Carmelo Galbis d'instal·lar un quiosc prop de l'església. Ell no hi està d'acord. Per unes raons i per unes altres. Diu una cosa, però a l'hora de la veritat se n'endevina una altra. I aconsegueix que una seixantena de veïns li facen costat. Estranyament, els veïns saben signar tots, miraculosament inclús els que no saben llegir ni escriure, com el jornaler Antonio Sanchis Maestre, qui

TIMBRE DEL ESTADO

SECRETARÍA DEL M. I. AYUNTAMIENTO DE ONTENIENTE
ENTRADA
25 Agos 1914
Núm. 501

C.8.123.098 *

Exhibida por el interesado su cédula personal de clase 11ª nº 1119 expedida en 21 del actual. Onteniente 25 Agosto 1914. El Secretario, Rubio

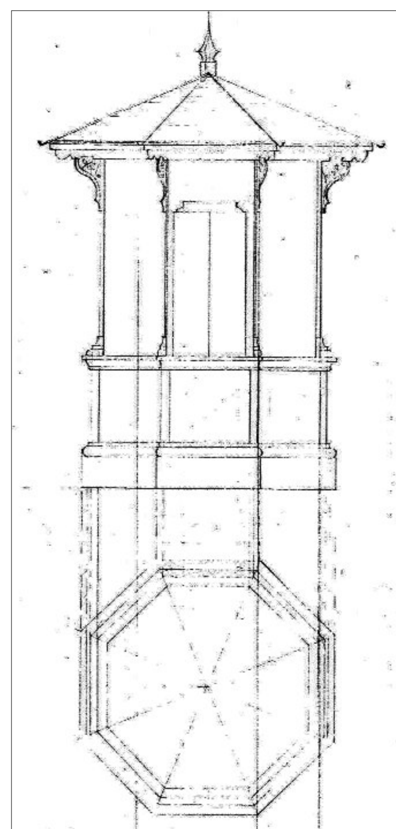
Carmelo Galbis Torró, mayor de edad y de este vecindario, según la cédula personal que exhibe, ante V. Sr. Alcalde Presidente del Ayuntamiento de esta Ciudad, atentamente expone: Que deseando instalar un Kiosco para la venta de periódicos en el sitio en donde se bifurcan las calles de Mayans y Jardines, y no pudiéndolo llevar á efecto sin el previo permiso de la Corporación Municipal á V. recurre y

Suplica: que teniendo por presentada esta instancia se digne dar cuenta de ella al Ayuntamiento para que se conceda al exponente el permiso de referencia. Es una gracia que espera alcanzar del recto proceder de V.

Onteniente 25 Agosto 1914.

Carmelo Galbis

Sr. Alcalde Presidente del Muy Ilustre Ayuntamiento de esta Ciudad

Instància i esbós que presenta Carmelo Galbis Torró qui vol instal·lar un quiosc per a venda de premsa prop de l'església de Sant Carles

La Bola en una postal de començaments del segle XX, amb una sèrie de veïns que posen per al retratista entre els quals s'endevina un rector

té una lletra excel·lent. En els primers llocs trobem les signatures de... huit preveres! Remigio Valls Galiana, Ricardo Silvage, José María Martínez Galbis, els germans Miguel i Carlos Sanz Campos, el bocairentí Gabriel Jordà Francés, Ricardo Sanegre Reig i Antonio Mollà Micó. Però, estranyament, no hi ha les signatures de dos preveres que habiten al carrer de Maians: Vicente Reig Bernat, que viu al número 37, i Vicente Campos Riber, al número 57, molt prop de Sant Carles. Entre els signants, hi ha noms coneguts, com el rellotger de Penàguila Ignacio Doménech Escoda; els industrials Rafael Ferrero Insa i Antonio Martí Boscà; el confiter José Mora Montés, pare del pastisser Teodoro Mora; el farmacèutic Ricardo Sanegre Reig; el també confiter Miguel Tortosa Donat, conegut com *el Frare*; o el propietari —després industrial— José Simó Marín; el guarnicioner Eduardo Doménech Brotons i l'estanquer Sandalio Garrigós Bernabeu, els quals serien assassinats en els primers i convulsos compassos de la guerra incivil de 1936.

Siga sorprenent o no, no signen l'escrit cap advocat ni metge, dels diversos que aleshores vivien als carrers de Maians i de Gomis.

Presenten en l'Ajuntament una instància el 30 de juny de 1915, en la qual es pot llegir sobre la pretensió d'instal·lar un quiosc *"en la plazoleta de San Carlos* (...) *su oposición, que fundamentan en los prejuicios que tal puesto de venta arrogaría al libre tránsito general y en particular al de los vecinos de las inmediaciones y en la interceptación de luces a las fronteras de sus casas"*. Però tot seguit el capellà deixa anar el motiu vertader de la instància i la seua oposició, *"sin olvidar lo que en el fuero de la convivencia está por encima de toda otra consideración: el daño a la Religión que seguramente acarreará ese puesto de periódicos"*. Després de deixar clar que a l'Ajuntament l'avala el fet que està *"guiado en la rectitud",* demanen *"la desestimación de la instancia referida"*.

En els precs i preguntes del Ple del 13 d'agost de 1915, n'hi ha un del regidor Antonio Tortosa demanant que *"se informe pronto el expediente de Carmelo Galbis en solicitud de un kiosco"*. L'alcalde Salvador Bueso contesta que el regidor quedarà satisfet en la seua demanda. Però, a finals de 1916, encara no s'ha tornat l'informe al Ple, quan du prop de trenta mesos sense resoldre la sol·licitud, i han passat per l'alcaldia Salvador Bueso Arquívola (fins al 31 de desembre de 1915), Vicente Montés Gironés (de l'1 de gener al 13 de març de 1916) i José Puig Puig (des del 13 de març).

Però, qui és Carmelo Galbis Torró? És un home laic, liberal, republicà i, sobretot, demòcrata, que va ser enviat a combatre a Cuba, quan l'Estat espanyol va perdre les darreres posicions d'ultramar. Un home compromés amb l'ideal de formar una societat molt més instruïda i menys manejable i, açò, s'aconsegueix mitjançant la premsa i el saber. De fet, va tindre tres filles i un fill, i en el cas de les dones, tenien uns coneixements globals excel·lents, malgrat l'època en què van viure. Val a dir que Carmen tocava el violí, amb el qual amenitzava les sessions del cinema mut que s'exhibia a Ontinyent, o que Consuelo —Consuelito— va ser durant *tota* la seua vida la secretària d'Antonio Vidal. Carmelo és, també, l'avi matern dels empresaris Bernabeu Galbis i del desaparegut cronista oficial del poble, Alfredo Bernabeu Galbis.

La veritat és que o no van contestar o quan van respondre Carmelo Galbis s'havia cansat d'esperar. I havia obert un quiosc en el carrer Major, entre la Societat de Festers i el Círculo Industrial y Agrario, abans de la remodelació dels anys 40-50 del segle passat, junt a l'originària barberia Ferri, al costat de l'estanc i molt a prop de la pastisseria de Miguel Tortosa, *el Frare*.

Prova que era aquest i no altre el motiu de la demora ho trobem en una altra sol·licitud en el Ple del 3 de juliol de 1916. Arturo Vidal Rodríguez vol *"establecer un puesto para la venta de refrescos en el paseo de la Glorieta de San Antonio, con el carácter de la exclusiva"*. Davant aquesta petició, l'Ajuntament decideix el següent: *"previa una ligera discusión acordó se conceda al solicitante el permiso que pretende, y que por la Comisión de Paseos, se le señale sitio"*.

L'altra instància és del 24 de març de 1916, i no sabem com va acabar aquesta petició que signen Ramón Claus Cardós, escrivent, de 52 anys, casat i amb un fill que viu al carrer Cruzadas [actualment, Cordellat], número 34; i Pedro Torró Campos, paleta, de 55 anys, casat i amb quatre fills, que habita al mateix carrer, número 3, als quals donen suport 15 veïns més, alguns d'ells amb la signatura pròpia i, altres, en no saber escriure, per delegació. En l'escrit exposen que es troben en la imperiosa necessitat *"de denunciar a esa Alcaldía ciertos hechos que hace tiempo ofenden el decoro y honorabilidad de estos vecinos por la reprensible y escandalosa conducta que observa la inquilina de la casa número nueve de la misma calle de Cruzadas llamada Virtudes Albuixech Tormo, la cual ha sido condenada en otra ocasión por esa Alcaldía"*.

Què fa Virtudes Albuixech per ofendre els veïns? El ben cert és que, tot

Excmo. Ayuntamiento, piden al mismo la desesti-
mación de la instancia referida los infrafirma-
dos, en Onteniente a veintiocho de Junio de
mil novecientos quince.

José Miguel — Gabriel Jordá

Miguel Sanz — José Mª Martínez Galbis

Antonio Mollá — Ricardo Silvage

Remigio Valls Pbro. — Carlos Sanz

Manuel Martínez

Vicente Palop

Gonzalo Sanchis

Antonio Sanchis

La instància dels veïns. Signa en primer lloc el rector de Sant Carles José Miquel i, tot seguit, els preveres Remigio Valls Galiana, Ricardo Silvage, José María Martínez Galbis, els germans Miguel i Carlos Sanz Campos, Gabriel Jordà Francés i Antonio Mollá Micó

i l'extensió de la instància, no ens aclareix els dubtes, ja que la redacció es perd en tortuositats estèrils i fa un tractat de moralitat radical: *"esta muger es casada con Ricardo Ferrero Torró y hace tiempo vive separada de su marido llevando una vida que da mucho que hablar y hasta hace vivan mal muchos matrimonios. Sin respeto a ninguna Ley Divina ni Humana es piedra de escándalo para estos pacíficos y honrados vecinos que ven entrar y salir a toda hora en su casa a personal que por sus condiciones y circunstancias hacen sospechar hay un tráfico escandaloso"*.

Tot seguit, fan una introducció al món de les lleis i diuen que *"el título noveno del Libro segundo del Código Penal que trata de los delitos contra la honestidad fija la pena en que incurre la mujer casada que yace con varón que no sea su marido"*, però com que no és la seua intenció recórrer *"a los tribunales de justicia, sino tan solo llamar la atención de esta Alcaldía para que se corrijan abusos y se evita el mal ejemplo a toda costa es por lo que elevan sentida queja al Sr. Alcalde en demanda de auxilio para que no cunda la perniciosa acción que estos actos causan al vecindario"*.

El suposat mal exemple que dóna Virtudes indigna els exponents, ja que *"tienen hijos y estos todo lo ven: el mal ejemplo por desgracia causa mella en los ánimos, la corrupción transciende a todas las edades y más a los menores; el escándalo puede y debe evitarse a todo trance"*, i llancen una afirmació contundent: *"esta muger no debe vivir entre personas honradas"*, atés que és el que reclama la convivència pública dels veïns.

A mesura que van redactant la instància, s'alteren més i més. Ara, fins i tot, ja estan ofesos: *"Hay que dar una cumplida satisfacción al honor mancillado de estos firmantes que ven y un día y otro frecuentan la casa de esta muger perdida"*. Ara, fan mitja volta i adopten un to de perdonavides en no estar *"en nuestro ánimo delator ni significar personal* (sic) *en el pecado llevan la penitencia de haber faltado a su conciencia y a los deberes de moralidad y civismo, tan solo aspiramos, Sr. Alcalde a que se ataque el mal en su raíz volviendo por los fueros de la moralidad y justicia harto quebrantados por la indigna conducta de esta muger"*. Abans de passar al que volen, argumenten per avançat que *"medios tiene esa Alcaldía para conseguir nuestros deseos y por ello acuden estos vecinos con la seguridad de que no han de ser defraudadas sus fundadas esperanzas"*. Tot això fa que, sobre la base dels mèrits exposats, demanen a l'alcalde que per *"la gravedad y trascendencia de los hechos denunciados, se sirva disponer lo que estime pertinente para que Virtudes Albuixech Tormo viva en compañía de su marido con quien tiene obligación estrecha de vivir y de negarse a ello prohibirle en absoluto frecuentar su casa personal que por su conducta hacen sospechar fundadamente comercia ilícitamente con su persona escandalizando a sus convecinos con una prostitución que merece se le imponga la pena de destierro"*.

Qui és Virtudes Albuixech? Tan mala persona és com per demanar els seus veïns que la desterren? Una veïna exemplar no sembla que fóra, però d'ací al fet que 15 habitants del carrer Cruzadas, a més de tractar-la de puta demanen l'expulsió d'Ontinyent, hi ha un bon tros. Segons el *Llibre registre de multes*, el 26 de setembre de 1913 l'alcalde li imposa una denúncia de 2 pessetes per infringir l'article 3 de les Ordenances Municipals. Havia provocat un escàndol al carrer i, aleshores, Virtudes vivia al carrer Cruzadas, 40.

El dia 30 de maig de 1915 provoca un altre escàndol al carrer, més gros, i sent reincident, se li imposa una multa de 25 pessetes. Li notifiquen la sanció el 12 d'agost, i en no pagar-la, l'Ajuntament la porta a judici, sense que hi haja constància de si la va abonar o no. Segueix vivint al mateix lloc.

Al *Padró d'Habitants de 1916*, oficialitzat el document el 5 de gener del mateix any, llegim que al carrer de la Trinitat, 31, viu Virtudes Albuixech Tormo, de 34 anys, casada, que es dedica a la faena de casa, no sap ni llegir ni escriure i va nàixer a Ontinyent. Està separada del marit, ja que Ricardo Ferrero Torró no habita a la casa. A més a més, viuen amb ella els seus fills, Ricardo Ferrero Albuixech, de 10 anys; Juan, de 9 anys; Vicente, de 6 anys i Virtudes, de nou mesos. Al carrer Cruzadas, 44, viu sa mare Agapita Tormo Martí, viuda de 63 anys, i la seua germana Josefa, fadrina de 23 anys. Al número 9 del carrer Cruzadas no viu ningú, està la casa buida.

És a dir, segons els documents de l'època, en 1916 Virtudes no viu al domicili que argumenta la instància. Tampoc el 30 de novembre de 1916. Eixe dia la denuncien per infringir els articles 96 i 97 de les Ordenances Municipals, i el seu domicili és el del carrer de la Trinitat. Aquests articles esmenten el fet de tirar al carrer aigua, fem i qualsevol cosa que poguera molestar els veïns, i que era ben habitual a l'època. Per aquest motiu se li

imposa la sanció d'una pesseta. I el 3 de juliol de 1917 novament la multen amb una pesseta per transgredir l'article 159, que diu: *"Se prohibe abrevar caballerías y ganados en los pilones de las fuentes públicas, así como bañar perros ni otros animales, ni lavar ropas o limpiar cualquier objeto"*. El domicili segueix sent el de Trinitat, 31.

Entre 1919 i 1940 li imposen un mínim de 12 sancions econòmiques, totes d'escassa quantia, d'una o dos pessetes, excepte una de 10. A mesura que va entrant en edat, o per efectes del dispendi que li ocasionen, van minorant les multes. Així, el 28 d'octubre de 1928 se li imposa una sanció; cinc anys més tard, el 14 de març de 1933, una altra; i set anys després, el 27 de febrer de 1940, el guàrdia municipal Carmelo Torró, la denuncia per *"haberla sorprendido fregando una tabla en el lavadero del Mirador estando prohibido"*. L'alcalde li posa una sanció de dos pessetes, però no la paga perquè és insolvent. En tot aquest temps va viure en diferent cases, però sempre a la Vila. Als números 31 i 47 del carrer de la Trinitat, als números 6 i 12 del carrer de l'Església, al carrer del Mirador, al carrer Cruzadas...

Rebuda la instància a l'Ajuntament, l'alcalde ordena que preste declaració la dona a qui els veïns acusen de prostituir-se, sense saber si és cert o no. El que sí sembla evident és que Virtudes té una personalitat que res no la fa acovardir. El seu testimoni es produeix el 29 de març i comença amb un apunt que no té res a veure amb la instància dels veïns, en aclarir que *"no es cierto digera que al llamarla el Sr. Alcalde el otro día para reprenderla por su conducta lo hiciera en términos afectuosos y con actitud de darle un beso"*. Pel que fa a les acusacions dels firmats assenyala *"que no puede marcharse de la casa porque para ganarse la vida bien está allí no causando por otra parte escándalos de ninguna clase con la salida y entrada de hombres"*, que els homes *"permanecen un rato en su casa fumando un cigarro y se marchan dándole algunas veces algunas pequeñas cantidades"* de diners. Diu qui són el que la visiten: *"D. Miguel Borja, D. Juan Fco. Montés, el municipal Belda y otros"*.

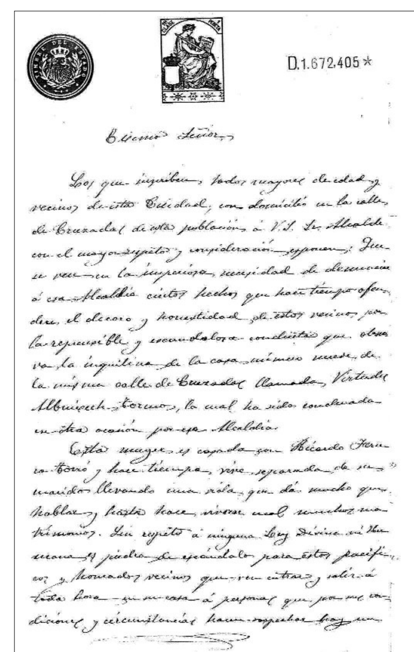
Tot seguit, l'algutzir José Brotons diu el que li ha dit la dona, *"que una sobrina que tiene llamada María que vive en la calle de Labradores pasa algunas tardes en su casa y también algunas noches para pasar la velada en compañía de los hombres que la frecuentan"*.

En 1916 és alcalde el carlí José Puig Puig, home controvertit i *dictador*, amant de la mà dura. En l'any que és regidor, a Ontinyent s'imposen 452 denúncies, que és el doble de sancions de qualsevol altre any entre el 1900 i la Guerra Civil. Per veure uns exemples, en 1915, són 45 multes; en 1917, 124; en 1914, 83 o en 1920, el segon any que més se'n posen, 238. Malgrat tot, és evident que no va fer cas a la petició dels veïns en la instància i Virtudes Albuixech va seguir vivint a Ontinyent. Tampoc li va posar cap sanció, o almenys d'aquesta no ha quedat cap constància, encara que és difícil, perquè els papers poden perdre's, però no així l'anotació al *Llibre registre de multes* corresponent. El que sí és probable és que tot es tancara amb una forta reprimenda, fent valdre l'autoritat extrema que aleshores tenia l'alcalde per a una part de la ciutadania.

El tercer *succés* el trobem al Ple ordinari que l'Ajuntament celebra el dia 16 de juliol de 1915. En l'apartat de "precs i preguntes" hi ha una intervenció del regidor Luis Tortosa, el qual no està d'acord amb la darrera funció representada al Teatre Echegaray. Segons Tortosa, *"después de cerciorado de quien tenia la jurisdicción el domingo último, denunció que en el teatro Echegaray, cometiéronse algunas inmoralidades y entre ellas el pasage* (sic) *que representaron unos perros amaestrados"*. Què havien fet els gossos? Estaven en l'època de zel i l'espectacle era copular entre ells? Res d'això. Molt més innocent. Per al regidor, els animals s'havien dedicat en la funció a ridiculitzar *"el Sacramento del matrimonio"*.

El tinent d'alcalde Justo Tortosa, que exerceix d'alcalde en funcions en no assistir al Ple el titular, el conservador Salvador Bueso Arquívola, no és del mateix parer. També ell va ser al teatre i va veure la representació, *"y que no observó ninguna de las inmoralidades denunciadas"*. Tot i això, Luis Tortosa no hi està d'acord. Es mostra decebut perquè no el convenç el president i, com que no pot fer altra cosa, diu *"que protestaba como católico, de cuanto se hizo en dicho teatro"*. A aquest Ple solament van assistir sis regidors i es dóna la circumstància que quatre d'ells tenien el mateix cognom (Justo, Antonio, José i Luis Tortosa) i els cognoms dels altres dos també començaven per la lletra T (Luis Tolsà i José Tormo).

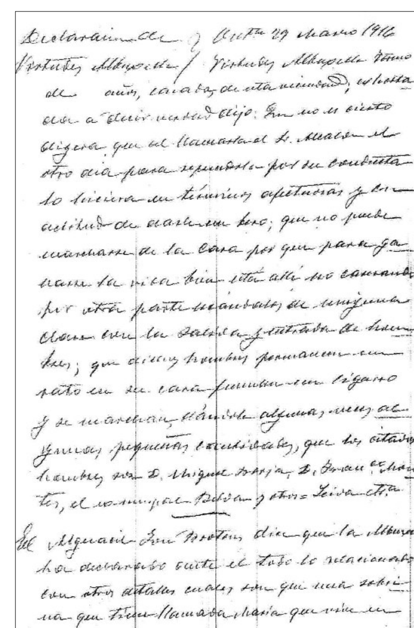

D.1.672.405 *

Excmo. Señor:

Los que suscriben, todos mayores de edad y vecinos de esta Ciudad, con domicilio en la calle de Cruzadas de esta población á V.S. Sr. Alcalde con el mayor respeto y consideración exponen: Que se ven en la imperiosa necesidad de denunciar á esa Alcaldía ciertos hechos que hace tiempo ofenden el decoro y honestidad de estos vecinos, por la reprensible y escandalosa conducta que observa la inquilina de la casa número [illegible] de la misma calle de Cruzadas llamada Virtudes Albuixech Tormo, la cual ha sido condenada en otra ocasión por esa Alcaldía.

Esta mujer es casada con Ricardo Ferrero Torró y hace tiempo vive separada de su marido llevando una vida que dá mucho que hablar y hasta hace vivir mal muchos matrimonios. Sin respeto á ninguna Ley Divina ni Humana es piedra de escándalo para estos pacíficos y honrados vecinos que ven entrar y salir á toda hora en su casa á personas que por sus condiciones y circunstancias han respetar hay un

Declaración de Virtudes Albuixech / Ontta 29 marzo 1916 / Virtudes Albuixech Tormo de años, casada, de esta vecindad, exhortada a decir verdad dijo: Que no es cierto dijera que al llamarla el Sr. Alcalde el otro día para reprenderla por su conducta lo hiciera en términos afectuosos y con actitud de darle un beso; que no puede marcharse de la casa por que para ganarse la vida bien está allí no causando por otra parte escándalos de ninguna clase con la salida y entrada de hombres; que dichos hombres permanecen un rato en su casa fumando un cigarro y se marchan dándole algunas veces algunas pequeñas cantidades, que los citados hombres son D. Miguel Borja, D. Juan Fco. Montés, el municipal Belda y otros = Leído etc.

El Alguacil José Brotons dice que la Albuixech ha declarado ante él todo lo relacionado con otros detalles cuales son que una sobrina que tiene llamada María que vive en

La plaça de Baix, cap a 1914. Al mig, instància que presenten el veïns contra Virtudes Albuixech. Baix, declaració d'aquesta davant l'alcalde